

KAMU ZARARLARININ TAKİP VE TAHSİL SÜRECİNE İLİŞKİN REHBER

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu Rehber, mevcut mevzuat dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Bu Rehbere yerelyonetimler.csb.gov.tr internet adresinden ulaşılabilir.

Her hakkı saklıdır.

İÇİNDEKİLER

1.KAMU ZARARI KAVRAMI	1
1.1.Konusu suç teşkil eden kamu zararları	2
2.KAMU ZARARLARININ TAHSİLİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİĞİN KAPSAMI	3
3.YÖNETMELİK İLE İLGİLİ TANIMLAR	5
4.KAMU ZARARINDA SORUMLULUK	6
5.KAMU ZARARININ BELİRLENMESİ	7
6.KAMU ZARARININ TESPİTİ VE BİLDİRİLMESİ	7
6.1.Kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen zararın değerlendirilmesi	8
6.2.Kamu zararının Sayıştay tarafından tespiti	9
6.3.Kamu zararının yargılama suretiyle tespiti	10
7.ALACAK TAKİP DOSYASI AÇILMASI	10
8.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARIN MUHASEBE KAYITLARINA ALINMASI	10
9.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAĞIN TEBLİĞİ VE TAKİBİ	11
10.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAĞIN GÜVENCE ALTINA ALINMASI	12
11.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARIN TAHSİL ŞEKİLLERİ	12
11.1.Rızaen ve sulh yolu ile tahsilat	13
11.2.Takas suretiyle tahsilat	13
11.3.İcra yoluyla tahsilat	14
12.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARDA TAKSİTLENDİRME	14
13.KAMU ZARARININ OLUŞTUĞU TARİH	15
14.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARDA FAİZ	16
15.KAMU ZARARININ TESPİTİ VE TAHSİLİNDE ZAMANAŞIMI	16
16.ZAMANAŞIMINI KESEN VE DURDURAN HALLER	17
17.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARIN SİLİNMESİ	17
18.DİĞER HÜKÜMLER	19
DEĞERLENDİRME FORMU	20
YEREL YÖNETİMLERDE KAMU ZARARININ TAKİBİ VE TAHSİLİNE İLİŞKİN SÜREÇ	21

1.KAMU ZARARI KAVRAMI

Kamu zararı kavramı kamu mali yönetime 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile girmiştir. Daha önceki mevzuatta sorumluluk açısından kusursuz sorumluluk anlayışı hâkim iken 5018 sayılı Kanun ile kusurlu sorumluluk anlayışı ön plana çıkmıştır. 5018 sayılı Kanun ve bu Kanuna uygun olarak yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile kamu zararlarının takibi ve tahsiline ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

5018 sayılı Kanunun 71 inci maddesinde kamu zararı, kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı madde de kamu zararının belirlenmesinde;

- İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,
 - Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,
 - Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,
 - İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,
 - İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
 - Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,
- esas alındığı hüküm altına alınmıştır.

Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın olduğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir.

5018 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin son fıkrasında, kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Diğer yandan, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde kamu zararının, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen kamu zararını ifade ettiği belirtilerek 5018 sayılı Kanuna atıf yapılmıştır.

5018 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin uygulama usul ve esasları için çıkartılan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte kamu zararı, kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem

veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasından doğan zarar şeklinde tanımlanmıştır.

Ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 12 nci maddesinde, “Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

Zararların ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir.” denilmek suretiyle Devlet memurlarının doğrudan idareye verdiği zararlardan sorumluluğunu düzenlemektedir.

Devlet Memurları Kanunu’nun 12. maddesinin 1. fıkrası devlet malının korunmasıyla ilgili olup 2. fıkrası idare zararının ödenmesine ilişkindir. Bu fıkra da Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idarenin zarara uğraması halinde bu zararın ilgili memur tarafından ödenmesi kabul edilmiştir. 2. fıkra da ödemeye esas alınan “rayiç bedel” ölçütü bu kavramın anlamı itibariyle maddenin 1. fıkrasında belirlenen “devlet malı” kavramı ile bir bağlantı ve ilgiyi ortaya koymakta ise de, bu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak verilen yargı kararlarında, “rayiç bedel” kavramı geniş olarak yorumlanmış ve Devlet memurunun her türlü eylemi ile kasıt, kusur, ihmal ve tedbirsizlik sonucu idareye verdiği zararın gerçek bedeli olarak değerlendirilmiştir. 12. maddesinin 3. fıkrası zararın ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümlerin uygulanmasını öngörmektedir. (Danıştay 5. Daire, E:2003/2431, K:2006/2802, T:26/05/2006)

1.1.Konusu suç teşkil eden kamu zararları

5018 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında, alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Eğer anılan şekilde bir kamu zararından doğan alacak söz konusu ise, sorumlular hakkında ayrıca, suçun ve sorumluların niteliğine göre, 3628 sayılı Kanun, 4483 sayılı Kanun veya genel hükümlere göre yapılacak soruşturma ve ön inceleme raporları yetkili makamlara iletilmelidir.

5018 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin beşinci fıkrasında ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verileceği belirtilmiştir.

5018 sayılı Kanunun 73 üncü maddesi; para cezalarının, karar verilmesini izleyen ay başından başlamak üzere ve herhangi bir hüküm almaya gerek kalmaksızın; ilgililerine yapılan her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil bir aylık net ödemelerin dörtte biri oranında kesilerek tahsil olunacağını hükme bağlamıştır.

2.KAMU ZARARLARININ TAHSİLİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİĞİN KAPSAMI

Yönetmelik “kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararlarının tahsiline ilişkin usul ve esasları belirleme” amacıyla çıkartılmıştır.

Bu Yönetmelik düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç olmak üzere, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde tespit edilen kamu zararlarından doğan alacakları kapsamaktadır.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşmaktadır.

Bununla birlikte; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrası kapsamında bulunan kamu idarelerinde görevli memurların, kullanımlarındaki taşınır ve taşınmazların korunması ve her an hizmete hazır halde bulundurulması için gerekli tedbirleri almamaları nedeniyle, Devlete verdikleri zararlar ile kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak kişilere verdikleri zararlar hakkında, 657 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan “Devlete ve Kişilere Memurlarca Verilen Zararların Nevi ve Miktarlarının Tespiti, Takibi, Amirlerinin Sorumlulukları, Yapılacak Diğer İşlemler Hakkında Yönetmelik” hükümleri uygulanır.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 44 üncü maddesinin birinci fıkrasına dayanılarak hazırlanan Taşınır Mal Yönetmeliğinin 5/5 maddesinde, “Taşınırın muhafazasından ve yönetilmesinden sorumlu olanların, **gerekli tedbirlerin**

alınmaması veya özenin gösterilmemesi nedeniyle taşınırın kullanılmaz hâle gelmesi veya yok olması sonucunda sebep oldukları kamu zararları hakkında, 27/9/2006 tarihli ve 2006/11058 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı¹ ile yürürlüğe konulan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.” hükmü yer almakta olup, gerekli tedbirlerin alınmaması veya özenin gösterilmemesi nedeniyle taşınırın kullanılmaz hâle gelmesi veya yok olması sonucunda uygulanacak mevzuata ilişkin özel bir düzenleme yapılmıştır.

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrasının (e) bendinde, **“Görevlilere teslim edilen taşınırların zarara uğraması,”** hükmü ile Devlete ve Kişilere Memurlarca Verilen Zararların Nevi ve Miktarlarının Tespiti, Takibi, Amirlerinin Sorumlulukları, Yapılacak Diğer İşlemler Hakkında Yönetmeliğin (b) bendinde yer alan **“Kendilerine teslim edilen Devlet malının korunması ve her an hizmete hazır halde bulundurulması için gerekli tedbirleri kasıt, ihmal veya tedbirsizlik sonucu almamaları sonucu Devlet malında meydana gelen zararlardan,”** hükümlerini birbiri ile karıştırılmamalıdır. **“Kendilerine teslim edilen Devlet malı”**ndan kastedilen muhafaza yükümlülüğü olmayıp taşınır ve taşınmazı kullanırken Devlet malının korunması yükümlülüğüdür.

Halbuki Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte yer alan **“Görevlilere teslim edilen taşınırların zarara uğraması”**ndan kastedilen kamu görevlilerine kullanmaları amacı dışında başka bir amaç (muhafaza, yönetim amacı vb.) ile de verilen malların korunması ve her an hizmete hazır halde bulundurması yükümlülüğüdür.

Diğer taraftan Taşınır Mal Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında, “Kamu idarelerine ait taşınırların muhafazası ile görevli olan veya kendilerine kullanılmak üzere taşınır teslim edilen kamu görevlileri bu taşınırları en iyi şekilde muhafaza etmek, gerekli bakım ve onarımlarını yapmak veya yaptırmak, verilmiş amacına uygun bir şekilde kullanmak ve görevin sona ermesi veya görevden ayrılma hâlinde iade etmek zorundadırlar.” Denilmekte olup yine aynı maddenin 5 inci fıkrasında, “Taşınırların muhafazasından ve yönetilmesinden sorumlu olanların, gerekli tedbirlerin alınmaması veya özenin gösterilmemesi nedeniyle taşınırın kullanılmaz hâle gelmesi veya yok olması sonucunda sebep oldukları kamu zararları hakkında, 27/9/2006 tarihli ve 2006/11058 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.” denilmektedir.

¹ (15/6/2019 tarihli ve 30802 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 14/6/2019 tarihli ve 1147 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı uyarınca bu Yönetmelik Cumhurbaşkanlığı Yönetmeliği bölümüne eklenmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliğinin bahsedilen fıkraları göz önüne alındığında, **muhafaza ve yönetim amacıyla teslim edilen taşınırıların zarara uğraması sonucu uygulanacak olan** Yönetmelik, Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik, **kullanım amacıyla teslim edilen taşınırıların zarara uğraması sonucu uygulanacak olan Yönetmelik ise** Devlete ve Kişilere Memurlarca Verilen Zararların Nevi ve Miktarlarının Tespiti, Takibi, Amirlerinin Sorumlulukları, Yapılacak Diğer İşlemler Hakkında Yönetmelik olduğu değerlendirilmektedir.

Kamu zararına ilişkin örnekler;

- *Bir personele fazla maaş ödemesi yapılmıştır.*
 - *Müteahhide fazla hakediş ödemesi yapılmıştır.*
 - *Bir vergi alacağı zamanaşımına uğratılmıştır.*
 - *Veznedar tahsil ettiği paraları zimmete geçirmiştir.*
 - *Hak etmediği halde bir personele fazla mesai ödemesi yapılmıştır.*
 - *Belediye gelirleri zamanında tahsil edilmeyerek zamanaşımına uğratılmıştır.*
 - *Elektrik faturası zamanında ödenmediğinden idare faiz ödemek durumunda kalmıştır.*
-

3.YÖNETMELİK İLE İLGİLİ TANIMLAR

Hukuk birimi: Kamu idarelerinde hukuk hizmetlerini yürüten birimi,

İlgili: Kendisine yersiz veya fazla ödeme yapılan gerçek ve/veya tüzel kişi ya da kişileri,

Kamu kaynağı: Borçlanma suretiyle elde edilen imkanlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri,

Kamu zararı: Kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasından doğan zararı,²

² 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesi kapsamında kamu zararında dolaylı “cezaî boyutu da” doğabilir. Mezkûr madde de şu hüküm yer almaktadır: “(1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Kanun: 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununu,

Malvarlığı: Bir kişinin hukuki bütünlük teşkil etmek üzere sahip ve yükümlü olabileceği para ile ölçülebilen mal, hak ve borçlarının tamamını,

Muhasebe birimi: Gelir ve alacakların tahsili, giderlerin ve borçların hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm malî işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanmasına ilişkin muhasebe hizmetlerinin yapıldığı birimi,

Muhasebe yetkilisi: Muhasebe hizmetlerinin yürütülmesinden ve muhasebe biriminin yönetiminden sorumlu, usulüne göre atanmış sertifikalı yöneticiyi,

Rayıç bedel: Bir mal, iş veya hizmetin temin edildiği yer ve tarihteki normal alım ve satım bedelini,

Sorumlu: Kamu zararının oluşmasına sebep olan kamu görevlisini,

Takibe yetkili birim: Merkezde strateji geliştirme birimlerini, taşrada ise strateji geliştirme biriminin bağlı olduğu üst yöneticinin, alacağın takibi konusunda yetki verdiği birimleri,

Üst yönetici: Bakanlıklarda kendilerine doğrudan bağlı hizmet birimleri bakımından bakanı, kendilerine bağlı hizmet birimleri bakımından bakan yardımcılarını, diğer kamu idarelerinde en üst yöneticiyi, il özel idarelerinde valiyi, belediyelerde belediye başkanını, ifade etmektedir.

4.KAMU ZARARINDA SORUMLULUK

Kamu görevlileri; kamu kaynaklarının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, yönetilmesinden, kullanılmasından, korunmasından, kötüye kullanılmaması ve her an hizmete hazır bulundurulması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludurlar.

Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararının geri ödenmesi sürecine, kamu görevlileri ile birlikte ilgililer de dahil edilir.

Sayıştay Genel Kurulunun 14/06/2007 tarihli ve 5189/1 sayılı kararı ile kamu zararı tespit edildiğinde ve kamu kaynağının verimli, etkin ve ekonomik kullanılmadığı

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmaktan ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya **kamunun zararına** neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. ...”

saptandığında, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde sorumlu tutulacak görevli ve yetkililerin belirlenmiştir.

5.KAMU ZARARININ BELİRLENMESİ

Kamu zararının belirlenmesinde;

- Yapılan iş, alınan mal veya hizmet karşılığı olarak ilgili mevzuatında belirtilen ya da mevzuatında öngörülen karar, onay, sözleşme ve benzeri belgelerde belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,
- İlgili mevzuatında öngörülen haller dışında, iş yaptırılmadan, mal veya hizmet alınmadan önce ödeme yapılması,
- Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,
- İlgili mevzuatı gereğince görevlendirilen komisyon veya kişilerce rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla iş yaptırılması, mal veya hizmet alınması,
- Kamu idarelerine ait malların kiraya verilmesi, tahsisi, yönetimi, kullanımı ve elden çıkarılması işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
- Görevlilere teslim edilen taşınırın zararına uğraması,
- İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
- Kamu idaresinin yükümlülüklerinin mevzuatına uygun bir şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle kamu idaresine faiz, tazminat, gecikme zammı, para cezası gibi ek malî külfet getirilmesi,
- Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması, esas alınır.

6.KAMU ZARARININ TESPİTİ VE BİLDİRİLMESİ

Kamu zararı Yönetmeliğin 6 ncı maddede belirtilen hususlar göz önünde bulundurulmak suretiyle;

- Kontrol, denetim veya inceleme,
- Sayıştay'ca kesin hükme bağlama,
- Yargılama,

sonucunda tespit edilir.

Tespit edilen kamu zararına ilişkin yazı, tutanak, rapor, ilâm ve benzeri belgeler ilgili kamu idaresine gönderilir.

Kamu zararı Sayıştay denetimi (dış denetim) sonucunda ve mahkemeler tarafından tespit edileceği gibi İçişleri Bakanlığı denetim personeli veya idarelerin kendi denetim personeli tarafından yapılan kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen zararın üst yönetici tarafından ilgili mevzuat kapsamında kamu zararı olup olmadığına karar vermesi ile belirlenmektedir.

6.1.Kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen zararın değerlendirilmesi

Kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen zarara ilişkin hususlar, ilgili harcama yetkilisinin görüşünü de içeren ve harcama birimi tarafından düzenlenen Değerlendirme Formu ile birlikte merkezde üst yöneticinin, taşrada ise idarenin taşrada bulunan en üst yöneticisinin değerlendirmesine sunulur. Belediyelerde ise üst yönetici olan **belediye başkanına** sunulur. Değerlendirme **altmış gün** içerisinde sonuçlandırılır.

Merkezde üst yönetici, taşrada ise taşrada bulunan idarenin en üst yöneticisi gerek görmesi halinde hukuk biriminin görüşüne, sorumluların ve/veya ilgililerin bilgisine başvurabilir.

Belediyelerde belediye başkanınca yapılan olan değerlendirme ile Değerlendirme Formu da kullanılarak kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen zararın kamu zararı olup olmadığına karar verilir.

Taşrada bulunan idarenin en üst yöneticisi ile harcama yetkilisi görevinin aynı kişide birleşmesi halinde değerlendirme, taşra biriminin bağlı olduğu merkezdeki ilgili harcama biriminin üst yöneticisi tarafından yapılır. Bununla birlikte, taşrada en üst yönetici ile harcama yetkilisi görevinin aynı kişide birleştiği ancak tespit edilen zararın harcama yetkilisinin karar veya onayı ile meydana gelmediği durumda değerlendirme, taşrada bulunan en üst yönetici tarafından yapılır.

Kamu zararına ilişkin tespitlerin değerlendirilmesinde aşağıda yer alan hususlar birlikte dikkate alınır:

- Kamu görevlilerinin mevzuata aykırı karar, işlem veya eyleminin varlığı.
- Mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemden bir kamu zararı oluşması.
- Sorumlu ve ilgililerin belirlenmesi.
- Kamu zararının; sorumlunun kasıt, kusur veya ihmalinden kaynaklandığına ilişkin illiyet bağının kurulması.

Üst yönetici veya idarenin taşrada bulunan en üst yöneticisi tarafından yapılan değerlendirmede, kamu zararının oluştuğuna karar verilmesi halinde Değerlendirme Formu ile zararın tespitine ilişkin belgeler takibe yetkili birime gönderilir.

Tespit edilen zararın, sorumlular ve/veya ilgililerce defaten ödenmesi veya ödeneceğinin yazılı olarak taahhüt edilmesi halinde söz konusu alacak, yukarıda belirtilen işlemlere gerek kalmaksızın borç tahakkuk kaydı yaptırılarak tahsil edilir.

Kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen zararın, yapılan değerlendirme sonucunda kamu zararı niteliği taşımamakla birlikte, tahsili gereken bir alacak olduğuna karar verilmesi halinde bu alacak genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir.

Örnek; Belediye başkanı kontrol, denetim ve inceleme sonucunda tespit edilen 152.000,00 TL kamu zararının takip ve tahsiline karar vermiştir. Bu kamu zararı muhasebe kayıtlarına şu şekilde alınacaktır;

Hesap Kodu/Hesabın Adı	Borç	Alacak
140- Kişilerden Alacaklar Hesabı	152.000,00	
600-Gelirler Hesabı		152.000,00

6.2.Kamu zararının Sayıştay tarafından tespiti

Sayıştay denetçileri tarafından yapılan denetim sonucunda, kamu zararına ilişkin hususları içeren ve bilgi amaçlı olarak üst yöneticiye gönderilen sorgulardan taşırayı ilgilendirenler mahalline gönderilir.

İlgisine göre üst yönetici veya idarenin taşrada bulunan en üst yöneticisi, gerek görmesi halinde söz konusu sorguları ihbar kabul ederek kontrol, denetim ve inceleme başlatır ve Yönetmeliğin 7/A maddesi hükümlerine göre değerlendirmeye tabi tutar.

Değerlendirme sonucuna göre kamu zararı veya kamu zararı niteliği taşımamakla birlikte tahsil edilmesi gereken bir alacak olduğuna karar verilmesi durumunda sorumlular ve/veya ilgililer hakkında takip ve tahsil işlemleri başlatılır.

Ayrıca, sorumlularla ilgili süreç, 6085 sayılı Sayıştay Kanununa göre devam eder.

Kamu zararına ilişkin sorguların, Sayıştay ilâmı ile kesin hükme bağlanması halinde alacağın takibi, takibe yetkili birimce yapılır.

Rızaen ödenmemesi halinde ilgili alacak takip dosyası takibe yetkili birimce hukuk birimine intikal ettirilir.

6.3.Kamu zararının yargılama suretiyle tespiti

Mahkemeler tarafından 5018 sayılı Kanunun 71 inci maddesi kapsamına girdiği tespit edilerek kamu zararı olduğuna hükmedilen kararların idareye tebliğini müteakiben alacak, idareyi temsile yetkili hukuk birimi tarafından takip ve tahsil edilir.

İdareyi temsile yetkili hukuk birimi tarafından mahkeme kararına ve yapılan tahsillata ilişkin olarak takibe yetkili birime bilgi verilir ve işlemlere ilişkin muhasebe kayıtlarının yaptırılması sağlanır.

7.ALACAK TAKİP DOSYASI AÇILMASI

Tespit edilerek kamu idarelerine bildirilen kamu zararından doğan alacakların her biri için takibe yetkili birimce alacak takip dosyası açılır.

Sayıştay'ca düzenlenen sorgular ihbar kabul edilerek yaptırılan kontrol, denetim veya incelemenin değerlendirilmesi sonucunda kamu zararının oluştuğuna karar verilmesi durumunda da alacak takip dosyası açılır.

Alacağın tespit, takip ve tahsiline ilişkin bütün belgeler alacak takip dosyasında muhafaza edilir.

8.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARIN MUHASEBE KAYITLARINA ALINMASI

- Sayıştay veya mahkeme ilâmları ile bildirilen kamu zararından doğan alacaklar, ilâmların idarelerine **ulaştığı**;
- Kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararından doğan alacaklar ise Yönetmeliğin 7/A maddesine göre yapılacak değerlendirme sonucuna ilişkin değerlendirme formunun takibe **yetkili birime ulaştığı**;

tarihten itibaren **beş iş günü** içerisinde takibe yetkili birimce, sorumlular ve ilgililer adına muhasebe kayıtlarına aldırılır. Muhasebe birimine yazılan yazıda faiz başlangıç tarihi de belirtilir.

Taksitlendirilen kamu zararından doğan alacaklara ilişkin kararın bir örneği de karar tarihinden itibaren **beş iş günü** içerisinde muhasebe birimine gönderilir.

Sayıştay sorguları üzerine yapılan değerlendirme sonucunda kamu zararının oluştuğuna karar verilmesi halinde de **aynı şekilde** işlem yapılır.

Muhasebe birimi,

- Sayıştay ilâmına istinaden bildirilenleri ilâmda belirtilenler adına;
- Mahkeme kararlarına istinaden bildirilenleri kararda tazminle yükümlü olduğu belirtilenler adına;
- Bunların dışındakileri ise sorumlular ve ilgililer adına,

hesaplara kaydeder.

Muhasebe kayıtlarına alınan her bir alacak için bir tahsilat izleme dosyası açılır.

Kamu zararından doğan alacakların muhasebe kayıtlarına alınması ve izlenmesine ilişkin diğer hususlarda, kamu idarelerinin tabi oldukları muhasebe yönetmeliklerinde belirlenen usul ve esaslar uygulanır.

9.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAĞIN TEBLİĞİ VE TAKİBİ

Kamu zararından doğan alacaklar, takibe yetkili birimce sorumlular ve ilgililerin bilinen adreslerine imzaları alınmak suretiyle veya 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.

Kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararından doğan alacakların sorumlulara ve ilgililere tebliğ işlemlerine, Yönetmeliğin 7/A maddesi gereğince yapılacak değerlendirme işlemlerinin tamamlanarak değerlendirme formunun takibe yetkili birime ulaştırıldığı tarihten itibaren **beş iş günü** içerisinde başlanır.

Tebliğde; borcun miktarı, sebebi, doğuş tarihi, faiz başlangıç tarihi, ödeme yeri belirtilir ve sorumlulara ve/veya ilgililere ödeme, itiraz veya sulh teklifinde bulunmak üzere **otuz gün süre** verilir.

- Sorumluların ve/veya ilgililerin varsa itirazları **onbeş gün içinde** sonuçlandırılır. Bu süre içinde sonuçlandırılmayan başvurular reddedilmiş sayılır. İtiraz, merkezde üst yönetici, taşrada ise idarenin taşrada bulunan en üst yöneticisi tarafından, gerek görülmesi halinde harcama birimi ve/veya hukuk biriminin de görüşüne başvurularak sonuçlandırılır.
- Sorumlu ve/veya ilgililerin **taksitlendirme taleplerini de içeren sulh başvuruları**; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerde, 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre, kapsamdaki diğer kamu idarelerinde ise özel mevzuatındaki hükümlere göre sonuçlandırılır.

- İtiraz ve sulh başvurularını değerlendirme işlemlerinin sekretarya hizmetlerini takibe yetkili birim yürütür.

Sayıştay sorguları üzerine yapılan değerlendirme sonucuna göre tahsil edilmesi gerektiği bildirilen kamu zararı alacaklarının sorumlulara ve ilgililere tebliğinde de aynı şekilde işlem yapılır.

Kamu zararı alacaklarının yapılan tebligata rağmen sorumlular ve/veya ilgililerce süresinde rızaen ödenmemesi, sulh teklifinde ya da itirazda bulunulmaması halinde sürenin bitiminden itibaren **beş iş günü** içerisinde, sulh teklifinin ya da itirazın idare tarafından reddedilmesi halinde ise bu ret tarihinden itibaren **beş iş günü** içerisinde ve her hâlükârda **otuz günlük** ödeme süresinden sonra ilgili alacak takip dosyası, alacağın tahsili için takibe yetkili birimce kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimine gönderilir.

Kesinleşen Sayıştay ilâmlarının tebliğinde 6085 sayılı Sayıştay Kanunu hükümleri uygulanır.³

Mahkemelerce hükme bağlanan ve taraflara tebliğ edilen, kamu zararından doğan alacaklara ilişkin kararın kesinleşmesi beklenmeksizin takip işlemlerine başlanır.

10.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAĞIN GÜVENCE ALTINA ALINMASI

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda ihtiyatî haciz için öngörülen şartların varlığı ve kamu idaresi üst yöneticisinin de gerekli görmesi halinde, mahkeme kararı veya Sayıştay ilâmı tebliğ edilinceye kadar, alacaklı kamu idaresince kamu alacağını güvence altına almak amacıyla yetkili mahkemeden karar alınarak, sorumluların ve ilgililerin mal, hak ve alacakları üzerine ihtiyatî haciz konulur.

İhtiyatî haciz kararının verildiği tarihten itibaren **on gün içinde** icra dairesinden kararın uygulanması talep edilir. Aksi halde ihtiyatî haciz kararı kendiliğinden kalkar. İhtiyatî haciz kararının uygulanmasında icra dairesinin gecikmesi halinde, alacaklı kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimince kararı uygulayacak olan icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine başvurularak kararın infazının sağlanması talep edilir.

11.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARIN TAHSİL ŞEKİLLERİ

Kamu zararından doğan alacaklar, sorumlulardan ve/veya ilgililerden, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte tahsil edilir.

³ 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 53 üncü maddesi "(1) Sayıştay ilamları kesinleştikten sonra doksan gün içerisinde yerine getirilir. İlâm hükümlerinin yerine getirilmesinden, ilamların gönderildiği kamu idarelerinin üst yöneticileri sorumludur.

(2) İlamlarda gösterilen tazmin miktarı hüküm tarihinden itibaren kanuni faize tabi tutularak, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur."

Tespit edilen kamu zararları;

- Rızaen ve sulh yolu ile ödenmek,
 - 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre takas yapılmak,
 - 2004 sayılı Kanun hükümleri uygulanmak,
- suretiyle tahsil edilir.

Örnek; Daha önce takip ve tahsiline karar verilen 152.000,00 TL kamu zararından doğan alacağın 84.000.00 TL'lik kısmının sorumlulardan tahsil edildiğini varsayalım. Tahsil edilen bu kamu zararı muhasebe kayıtlarına şu şekilde alınacaktır;

Hesap Kodu/Hesabın Adı	Borç	Alacak
102-Banka Hesabı	84.000,00	
140-Kişilerden Alacaklar Hesabı.		84.000,00
805-Gelir Yansıtma Hesabı	84.000,00	
800-Bütçe Gelirleri Hesabı		84.000,00

11.1.Rızaen ve sulh yolu ile tahsilat

Kamu zararından doğan alacaklar, sorumluları ve/veya ilgilileri tarafından rızaen veya ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde sulh yoluyla ödenebilir.

Kamu zararından doğan alacağın ödenmesinin ilgili mevzuat çerçevesinde sulh yolu ile sağlanması halinde, sulh işleminin kesinleştiği tarihi izleyen ay başından itibaren sorumlunun ve/veya ilgilinin yazılı muvafakati ile aylığından kesilerek tahsil edilebilir. Rızaen ve defaten ödemede, sorumlunun ve/veya ilgilinin yazılı isteğiyle aylığından kesilerek tahsil edilebilir.

Aylıklardan yapılacak kesinti tutarı, sorumlulara ve/veya ilgililere yapılan her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil bir aylık net ödemelerinin dörtte birinden az, üçte birinden çok olamaz.

11.2.Takas suretiyle tahsilat

Kamu zararından doğan alacaklar, sorumluların ve ilgililerin genel hükümler çerçevesinde kamu idaresinden tahsili gereken alacaklarından 6098 sayılı Kanun hükümlerine göre takas suretiyle tahsil edilebilir.

Takas suretiyle tahsil için;

- Alacaklı kamu idaresi ile sorumlu ve/veya ilgilinin karşılıklı olarak alacaklı ve borçlu durumunda olmaları,
 - Takas edilecek borç ve alacağın nakit olması,
 - Takas edilecek borç ve alacağın her ikisinin de vadesinin gelmiş olması,
 - Takas yapılmadan önce sorumluya ve/veya ilgiliye alacağının borcuna takas suretiyle mahsup edileceğinin bir yazı ile bildirilmesi veya alacağını talep ettiği zaman borcu ile takas edileceğinin beyan edilmesi,
- gerekir.

11.3.İcra yoluyla tahsilat

Sayıştay ve mahkeme ilâmları ile hüküm altına alındığı halde sorumluları ve/veya ilgilileri tarafından rızaen ödenmeyen kamu zararından doğan alacaklar, 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Sayıştay ilâmları için takibe yetkili birim tarafından, mahkeme ilâmları için ise kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimi tarafından; tapu, vergi dairesi, trafik şubesi gibi tescile tabi varlıkların kayıtlarını tutan dairelerden, sosyal güvenlik kurumları, banka ve diğer ilgili yerlerden, sorumluların ve ilgililerin **gelir ve malvarlığı araştırması** yapılır. Takibe yetkili birimler tarafından yapılan araştırmada, hacze kabil malvarlığının söz konusu olması halinde alacak takip dosyası tamamlanır ve icra takibatı yapılmak üzere kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimine gönderilir. Takibe yetkili birimlerce malvarlığı araştırmasının yapılamadığı hallerde veya hukuk birimlerince gerekli görülmesi halinde kamu zararlarının takip ve tahsili için her zaman malvarlığı araştırması yapılabilir. Hukuk birimlerince, takip edilen davalar sonrası kamu zararının tahsiline ilişkin alınan kararların icrası aşamasında da ihtiyaç duyulması halinde malvarlığı araştırması yapılabilir.

Araştırma sonucunda sorumlu ve/veya ilgililere ait malvarlığı tespit edilememesi halinde Yönetmeliğin 21 inci madde hükümlerine göre işlem yapılır.

12.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARDA TAKSİTLENDİRME

Kamu zararından doğan alacaklar, sorumluların ve/veya ilgililerin talebi üzerine kamu idaresince taksitlendirilebilir.

Taksitlendirme süresi azami **beş yıl** olup bu süre içerisinde asıl alacağın faiziyle birlikte tahsil edilmesi gerekir.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerde taksitlendirme

işlemleri, 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine, kapsamdaki diğer kamu idarelerinde ise ilgili mevzuat hükümlerine göre gerçekleştirilir.

Sorumluların ve/veya ilgililerin yazılı taksitlendirme talebi üzerine, sorumlu ve/veya ilgili ile takibe yetkili birim arasında, taksitlendirmenin süresini, taksit sayısı ve tutarları ile ödeme zamanlarını belirleyen bir ödeme planı yapılır. Sorumlulardan ve/veya ilgililerden taksitlerini ödeme planına uygun ve vadesinde düzenli olarak ödeyeceklerine **dair “borç senedi ve kefaletname”** alınır.

Sorumlular ve/veya ilgililer, taksitlendirme taleplerine ilişkin yetkili makamın onayı alınıncaya kadar dilekçede belirtilen **ilk taksit miktarını hemen**, takip eden taksitleri de düzenli olarak, faiziyle birlikte muhasebe birimine ödeyebilir. Yetkili makamdan alınan taksitlendirme onayında kararlaştırılan taksit miktarı ödenen taksit miktarından fazla olduğu takdirde, onayda belirtilen ilk taksit tarihinden itibaren geçen taksit sürelerine ait toplam **fark peşin** olarak tahsil edilir.

Taksitlerden birinin, ödeme planına ve “borç senedi ve kefaletname”ye uygun olarak vadesinde ve faiziyle **birlikte tamamen ödenmemesi** halinde alacağın tamamı muaccel olur. Söz konusu alacak, muaccel olduğu tarihten itibaren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanan faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir.

13.KAMU ZARARININ OLUŞTUĞU TARİH

Kamu zararı;

- Vezne ve ambar açıkları ile diğer muhasebe yetkilisi mutemetlerinin açıklarında, açığın meydana geldiği tarihte, bu tarihin bilinmediği durumlarda **olayın tespit edildiği tarihte**,
- İş, mal veya hizmet karşılığı olarak ilgili mevzuatında belirlenen veya mevzuatında öngörülen karar, onay ya da sözleşmesinde belirlenen tutardan fazla yapılan ödemeler ile transfer niteliğindeki giderlerde yapılan yersiz ve fazla ödemelerde, **ödemenin yapıldığı tarihte**,
- Kayıtlı olsun veya olmasın, kamu idaresinin yönetim ve kullanımında olan ya da kullanıcılarına teslim edilen taşınırıların kaybedilmesi, çalınması veya zarar görmesi hallerinde **olayın meydana geldiği tarihte; bu tarihin bilinmediği durumlarda olayın tespit edildiği tarihte**,
- İş yaptırılmadan, mal veya hizmet alınmadan ya da mevzuatında öngörülmediği halde yapılan yersiz ödemelerde, **ödemenin yapıldığı tarihte**,

- İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması hallerinde, **söz konusu işlemin zaman aşımına uğradığı tarihte**,
- Hakedişlerden kesinti suretiyle yapılan gelir tahsilatının eksik yapılması hallerinde, **tahsilat tutarının gelir kaydedilmesi gerektiği tarihte**,
oluşmuş kabul edilir.

14.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARDA FAİZ

Kamu zararından doğan alacaklarda ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faizin başlangıç tarihi, kural olarak **zararın oluştuğu tarihtir**.

Sayıştay ve mahkeme ilâmları ile tespit olunan kamu zararından doğan alacaklarda faiz başlangıç tarihi, **ilâmda faizin başlangıcı hakkında hüküm varsa belirtilen tarih, aksi takdirde karar tarihidir**.

Sorumlular ve/veya ilgililerce yapılan ödeme tutarının, alacak aslı ile faiz tutarının tamamını karşılamaması halinde ödenen tutar vadesi gelmiş **alacak aslına ve faizine orantılı** olarak mahsup edilir.

Borç aslına faiz dahil edilerek, **tekrar faiz yürütülemez**.

Taksitlendirilen alacaklara, anlaşma tarihindeki faiz oranı uygulanır. Kamu zararının oluştuğu tarihten anlaşma tarihine kadar olan faiz ayrıca hesaplanır. Ödeme planında anapara ile hesaplanan faiz ayrı ayrı gösterilir. Taksitlerin ödenmesinde sadece anaparaya anlaşma tarihinden ödeme tarihine kadar geçen süre için faiz hesaplanır.

Kamu zararından doğan alacaklara uygulanacak faiz konusunda aksine bir hüküm bulunmayan hallerde 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümleri uygulanır.

15.KAMU ZARARININ TESPİTİ VE TAHSİLİNDE ZAMANAŞIMI

Kamu zararından doğan alacaklarda zamanaşımı süresi, zamanaşımını kesen ve durduran genel hükümler saklı kalmak kaydıyla, **on yıldır**.

Zamanaşımı süresi, kamu zararının oluştuğu kabul edilen **tarihi takip eden malî yılın başında işlemeye başlar ve onuncu yılın sonunda biter**.

Borç aslı zamanaşımına uğramış olan kamu zararından doğan alacakların faizleri de zaman aşımına uğrar.

Zamanaşımına uğramış olsa dahi sorumlular ve/veya ilgililer tarafından rızaen yapılan ödemeler kabul edilir.

16.ZAMANAŞIMINI KESEN VE DURDURAN HALLER

Kamu zararından doğan alacaklarda zamanaşımı 6098 sayılı Kanunda belirtilen hallerde kesilir.

Aşağıdaki durumlarda zamanaşımı kesilir:

- Borçlu borcu ikrar etmişse, özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa ya da rehin vermiş veya kefil göstermişse.
- Alacaklı, dava veya def'i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa.

Zamanaşımının kesildiği durumlarda, kesilme tarihinden itibaren yeni zaman aşımı süresi işlemeye başlar. Sorumlunun ve/veya ilgilinin borcunu bir senetle kabullenmesi veya borcun mahkeme kararı ile belirlenmesi halinde de yeni zamanaşımı süresi **on yıldır**.

6098 sayılı Kanunda belirtilen hallerde zamanaşımı durur. Bu durum ortadan kalktığında zamanaşımı, kaldığı yerden işlemeye devam eder.

Aşağıdaki durumlarda zamanaşımı işlemeye başlamaz, başlamışsa durur:

- Velayet süresince, çocukların ana ve babalarından olan alacakları için.
- Vesayet süresince, vesayet altında bulunanların vasiden veya vesayet işlemleri sebebiyle Devletten olan alacakları için.
- Evlilik devam ettiği sürece, eşlerin diğerinden olan alacakları için.
- Hizmet ilişkisi süresince, ev hizmetlilerinin onları çalıştıranlardan olan alacakları için.
- Borçlu, alacak üzerinde intifa hakkına sahip olduğu sürece.
- Alacağı, Türk mahkemelerinde ileri sürme imkânının bulunmadığı sürece.
- Alacaklı ve borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesinde, birleşmenin ileride geçmişe etkili olarak ortadan kalkması durumunda, bu durumun ortaya çıkmasına kadar geçecek sürece.

Zamanaşımını durduran sebeplerin ortadan **kalktığı günün bitiminde** zamanaşımı işlemeye başlar veya durmadan önce başlamış olan işlemesini sürdürür.

17.KAMU ZARARINDAN DOĞAN ALACAKLARIN SİLİNMESİ

Zorunlu veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan, dava ve icra takibine konu olmayan kamu zararından doğan alacaklardan merkezî yönetim bütçe kanununda

gösterilen tutara kadar olanların kayıtlardan **çıkarılmasına üst yöneticiler yetkilidir.**⁴

Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağının anlaşılması nedeniyle, dava ve icra takibine konu olmayan kamu zararına ilişkin alacaklardan merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilen tutara kadar olanların kayıtlardan **çıkarılmasına üst yöneticiler yetkilidir.**

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerin yukarıda belirtilenler dışında kalan alacaklarının takip ve tahsilinden vazgeçilmesi, 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre, diğer idarelerde ise özel mevzuatlarındaki hükümlere göre gerçekleştirilir.

Takibe yetkili birimce, alacağın takibinden vazgeçildiğine dair onay muhasebe birimine gönderilerek alacağın muhasebe kayıtlarından çıkarılması sağlanır.

Alacağın tahsili için açılan davada kamu idaresi aleyhine karar verildiği ve Yargıtay tarafından da onanmak suretiyle hüküm kesinleştiği veya kamu idaresi için bir yarar görülmediğinden temyizden yetkili merciin onayı alınarak vazgeçildiği hallerde, Yargıtay ilâmi veya temyizden vazgeçme onayı ile buna ilişkin aleyhteki mahkeme kararı, hukuk birimince takibe yetkili birime gönderilir. Bu birimlerce de söz konusu belgelerin onaylı birer örnekleri ilgili muhasebe birimine intikal ettirilerek alacağın kayıtlardan çıkarılması sağlanır.

Örnek; Daha önce takip ve tahsiline karar verilen 152.000,00 TL kamu zararından doğan alacağın 35.000,00 TL'lik kısmının silinmesine karar verildiğini varsayalım. Silinen kamu zararından doğan alacak muhasebe kayıtlarına şu şekilde alınacaktır;

Hesap Kodu/Hesabın Adı	Borç	Alacak
630-Giderler Hesabı	35.000,00	
140-Kişilerden Alacaklar Hesabı		35.000,00

⁴ 7535 sayılı 2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu eki İ-Cetvelinde terkin edilecek parasal sınır 5018 sayılı Kanunun 79 uncu maddesinin (a) bendi için 71.500,00 TL, (b) bendi için 70,00 TL olarak belirlenmiştir.

18.DİĞER HÜKÜMLER

Kamu zararından doğan alacakların takip ve tahsilinde aşağıda belirtilen hükümlere uyulur.

Alacağın takibinden sorumlu birim yöneticileri, mahkemeye veya icraya intikal ettirilen alacakların takibinin hangi aşamada olduğunu ilgili hukuk birimleri nezdinde izlemek, icra dairelerince tahsil edildiği bildirilen paraların muhasebe biriminin veznesine veya banka hesabına yatırılmasını ve sorumluların ve/veya ilgililerin borçlarına mahsubunu sağlamak zorundadırlar.

Kamu idaresinin yönetim ve kullanımında bulunan taşınırın kaybolması, çalınması, eksilmesi veya zarar görmesine sebep olunması hallerinde Taşınır Mal Yönetmeliği ile Türk Silahlı Kuvvetleri, Millî İstihbarat Teşkilatı ve Emniyet Genel Müdürlüğü Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre tespit edilen kamu zararlarından 2 nci maddenin ikinci fıkrası kapsamına girmeyenler bu Yönetmelik hükümlerine göre tahsil edilir.

Üst yöneticiler, bu Yönetmelik ile belirlenen yetkilerini sınırlarını açıkça belirlemek ve yazılı olmak suretiyle devredebilir.

Muhasebe birimince tahsil edilen tutarlar ilgili ayın sonuna kadar takibe yetkili birime bildirilir.

KAMU ZARARLARININ TAKİP VE TAHSİL SÜRECİNE İLİŞKİN REHBER

DEĞERLENDİRME FORMU						
		Kodu	Adı		Vergi Kimlik No	
Muhasebe Birimi:						
Harcama Birimi:						
Raporu düzenleyen/Tespiti yapan adı:						
DÜZENLENEN RAPORUN TARİH VE NO.SU	KAMU ZARARININ OLUŞTUĞU TARİH	SORUMLULARIN		İLGİLİLERİN		KAMU ZARARININ TUTARI (TL)
		ADI SOYADI	T.C./VERGİ NO.SU	ADI SOYADI	T.C./VERGİ NO.SU	
Kamu zararının konusu:						
HARCAMA YETKİLİSİNİN GÖRÜŞÜ						
Tespit edilen kamu zararına ilişkin belgelerde yer alan hususlar incelenmiş olup; Kamu zararının oluştuğu, takip ve tahsil edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır. ☐ Kamu zararının oluşmadığı kanaatine varılmıştır.* ☐ Kamu zararının oluşmadığı ancak takip ve tahsil edilmesi gereken bir alacağın oluştuğu kanaatine varılmıştır. ☐						
Gerekçe*:						
Not: Bu bölüm harcama yetkilisi tarafından imzalandıktan sonra form, üst yöneticiye/en üst yöneticiye sunulur.						
ÜST YÖNETİCİNİN/TAŞRADA BULUNAN EN ÜST YÖNETİCİNİN DEĞERLENDİRMESİ:						
Kamu zararının oluştuğu, takip ve tahsil edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. ☐ Kamu zararının oluşmadığı kanaatine varılmıştır.* ☐ Kamusal zararın oluşmadığı ancak takip ve tahsil edilmesi gereken bir alacağın oluştuğu kanaatine varılmıştır. ☐ İmza Üst Yönetici / En Üst Yönetici						
Gerekçe*:						
*Kamu zararının takip ve tahsili uygun görülmediği takdirde gerekçe bölümü doldurulur.						

YEREL YÖNETİMLERDE KAMU ZARARININ TAKİBİ VE TAHSİLİNE İLİŞKİN SÜREÇ

1- Kamu zararının tespit edilmesi

- Kontrol, denetim veya inceleme,
- Sayıştay'ca kesin hükme bağlama,
- Yargılama,
sonucunda tespit edilir.

2- Kamu zararının kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilmesi

- Kamu zararına ilişkin tespitlerin üst yöneticiye sunulmasının ardından ilgili harcama biriminin görüşü de alınarak üst yönetici tarafından Değerlendirme Formu düzenlenerek **60 gün içinde** kamu zararının olup olmadığına karar verilir. Üst yönetici kamu zararı olmadığına ilişkin kararının ardından dosya işlem kaldırılır.

3- Kamu zararının Sayıştay tarafından tespiti

- Sayıştay denetçileri tarafından yapılan denetim sonucunda, kamu zararına ilişkin hususları içeren ve bilgi amaçlı olarak üst yöneticiye gönderilen sorgulardan gerek görmesi halinde söz konusu sorguları ihbar kabul ederek kontrol, denetim ve inceleme başlatır ve Yönetmeliğin 7/A maddesi hükümlerine göre değerlendirmeye tabi tutar. Değerlendirme sonucuna göre kamu zararı veya kamu zararı niteliği taşımamakla birlikte tahsil edilmesi gereken bir alacak olduğuna karar verilmesi durumunda sorumlular ve/veya ilgililer hakkında takip ve tahsil işlemleri başlatılır.
- Kamu zararına ilişkin sorguların, Sayıştay ilâmı ile kesin hükme bağlanması halinde alacağın takibi, takibe yetkili birimce yapılır.

4- Kamu zararının yargılama suretiyle tespiti

- Mahkemeler tarafından 5018 sayılı Kanunun 71 inci maddesi kapsamına girdiği tespit edilerek kamu zararı olduğuna hükmedilen kararların idareye tebliğini müteakiben alacak, idareyi temsile yetkili hukuk birimi tarafından takip ve tahsil edilir.

5- Alacak takip dosyası açılması

- Kontrol, denetim veya inceleme, Sayıştay'ca kesin hükme bağlama ve yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararından doğan alacakların her biri için takibe yetkili birimce alacak takip dosyası açılır.

6- Kamu zararından doğan alacakların muhasebe kayıtlarına alınması

- Sayıştay veya mahkeme ilâmları ile bildirilen kamu zararından doğan alacaklar, ilâmların idarelerine ulaştığı; kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararından doğan alacaklar ise Değerlendirme Formunun takibe yetkili birime ulaştığı tarihten itibaren **beş iş günü** içerisinde, takibe yetkili birimce, sorumlular ve ilgililer adına faiz başlangıç tarihi de belirtilerek muhasebe kayıtlarına alınır.
- Taksitlendirilen kamu zararından doğan alacaklara ilişkin kararın bir örneği de karar tarihinden itibaren **beş iş günü** içerisinde muhasebe birimine gönderilir.
- Muhasebe kayıtlarına alınan her bir alacak için bir tahsilat izleme dosyası açılır.

7- Kamu zararından doğan alacağın tebliği ve takibi

- Kamu zararından doğan alacaklar, takibe yetkili birimce sorumlular ve ilgililerin bilinen adreslerine imzaları alınmak suretiyle veya 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.
- Sayıştay sorguları üzerine yapılan değerlendirme sonucuna göre tahsil edilmesi gereken kamu zararı alacakları ile kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararından doğan alacakların sorumlulara ve ilgililere tebliğ işlemlerine, Değerlendirme Formunun takibe yetkili birime ulaştırıldığı tarihten **itibaren beş iş günü** içerisinde başlanır.
- Tebliğde;
 - ✓ Borcun miktarı,
 - ✓ Sebebi,
 - ✓ Doğuş tarihi,
 - ✓ Faiz başlangıç tarihi,
 - ✓ Ödeme yeri,belirtilir. Sorumlulara ve/veya ilgililere ödeme, itiraz veya sulh teklifinde bulunmak **üzere otuz gün süre** verilir.
- Sorumluların ve/veya ilgililerin varsa itirazları **onbeş gün içinde** sonuçlandırılır. Bu süre içinde sonuçlandırılmayan başvurular reddedilmiş sayılır. İtiraz, üst yönetici tarafından, gerek görülmesi halinde harcama birimi ve/veya hukuk biriminin de görüşüne başvurularak sonuçlandırılır.
- Kamu zararı alacaklarının yapılan tebligata rağmen sorumlular ve/veya ilgililerce süresinde rızaen ödenmemesi, sulh teklifinde ya da itirazda bulunulmaması halinde sürenin bitiminden itibaren **beş iş günü** içerisinde, sulh teklifinin ya da itirazın idare tarafından reddedilmesi halinde ise bu ret tarihinden itibaren **beş iş günü** içerisinde ve her hâlükârda **otuz günlük** ödeme süresinden sonra ilgili alacak takip dosyası, alacağın tahsili için takibe yetkili birimce kamu idaresini temsile **yetkili hukuk birimine** gönderilir.
- Kesinleşen Sayıştay ilâmlarının tebliğinde 6085 sayılı Sayıştay Kanunu hükümleri uygulanır.
- Mahkemelerce hükme bağlanan ve taraflara tebliğ edilen, kamu zararından doğan alacaklara ilişkin kararın kesinleşmesi beklenmeksizin takip işlemlerine başlanır.

8- Kamu zararından doğan alacağın güvence altına alınması

- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda ihtiyatî haciz için öngörülen şartların varlığı ve üst yöneticinin de gerekli görmesi halinde, mahkeme kararı veya Sayıştay ilâmı tebliğ edilinceye kadar, kamu zararından kaynaklanan kamu alacağını güvence altına almak amacıyla yetkili mahkemeden karar alınarak, sorumluların ve ilgililerin mal, hak ve alacakları üzerine ihtiyatî haciz konulur.
- İhtiyatî haciz kararının verildiği tarihten itibaren **on gün içinde icra dairesinden** kararın uygulanması talep edilir. Aksi halde ihtiyatî haciz kararı kendiliğinden kalkar. İhtiyatî haciz kararının uygulanmasında icra dairesinin gecikmesi halinde, alacaklı kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimince kararı uygulayacak olan icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine başvurularak kararın infazının sağlanması talep edilir.

9- Kamu zararından doğan alacakların tahsil şekilleri

- Tespit edilen kamu zararları;
 - ✓ Rızaen ve sulh yolu ile ödenmek,
 - ✓ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre takas yapılmak,
 - ✓ 2004 sayılı Kanun hükümleri uygulanmak,suretiyle tahsil edilir.

10- Rızaen ve sulh yolu ile tahsilat

- Kamu zararından doğan alacağın sulh yoluyla ödenmesi halinde, sulh işleminin kesinleştiği tarihi izleyen **ay başından itibaren sorumlunun ve/veya ilgilinin yazılı muvafakati ile aylığından kesilerek tahsil edilebilir.** Rızaen ve defaten ödemede, sorumlunun ve/veya ilgilinin yazılı isteğiyle aylığından kesilerek tahsil edilebilir.
- Aylıklardan yapılacak kesinti tutarı, sorumlulara ve/veya ilgililere yapılan her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil **bir aylık net ödemelerinin dörtte birinden az, üçte birinden çok olamaz.**

11- Takas suretiyle tahsilat

- Kamu zararından doğan alacakların 6098 sayılı Kanun hükümlerine göre takas suretiyle tahsili için;
 - ✓ Alacaklı kamu idaresi ile sorumlu ve/veya ilgilinin karşılıklı olarak alacaklı ve borçlu durumunda olmaları,
 - ✓ Takas edilecek borç ve alacağın nakit olması,
 - ✓ Takas edilecek borç ve alacağın her ikisinin de vadesinin gelmiş olması,
 - ✓ Takas yapılmadan önce sorumluya ve/veya ilgiye alacağının borcuna takas suretiyle mahsup edileceğinin bir yazı ile bildirilmesi veya alacağını talep ettiği zaman borcu ile takas edileceğinin beyan edilmesi,Gerekir.

12- İcra yoluyla tahsilat

- Sayıştay ve mahkeme ilâmları ile hüküm altına alındığı halde sorumluları ve/veya ilgilileri tarafından rızaen ödenmeyen kamu zararından doğan alacaklar, 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.
- Sayıştay ilâmları için takibe yetkili birim tarafından, mahkeme ilâmları için ise kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimi tarafından; tapu, vergi dairesi, trafik şubesi gibi tescile tabi varlıkların kayıtlarını tutan dairelerden, sosyal güvenlik kurumları, banka ve diğer ilgili yerlerden, sorumluların ve ilgililerin gelir ve malvarlığı araştırması yapılır.
- Takibe yetkili birimler tarafından yapılan araştırmada, hacze kabil malvarlığının söz konusu olması halinde alacak takip dosyası tamamlanır ve icra takibatı yapılmak üzere kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimine gönderilir.
- Takibe yetkili birimlerce malvarlığı araştırmasının yapılamadığı hallerde veya hukuk birimlerince gerekli görülmesi halinde kamu zararlarının takip ve tahsili için her zaman malvarlığı araştırması yapılabilir.
- Hukuk birimlerince, takip edilen davalar sonrası kamu zararının tahsiline ilişkin alınan kararların icrası aşamasında da ihtiyaç duyulması halinde malvarlığı araştırması yapılabilir.
- Araştırma sonucunda sorumlu ve/veya ilgililere ait malvarlığı tespit edilememesi halinde Yönetmeliğin kamu zararından doğan alacakların silinmesine ilişkin 21 inci maddesi hükümleri uygulanır.

13- Kamu zararından doğan alacaklarda taksitlendirme

- Kamu zararından doğan alacaklarda taksitlendirme süresi azami beş yıl olup bu süre içerisinde asıl alacağın faiziyle birlikte tahsil edilmesi gerekir.
- Sorumluların ve/veya ilgililerin yazılı taksitlendirme talebi üzerine, sorumlu ve/veya ilgili ile takibe yetkili birim arasında, taksitlendirmenin süresini, taksit sayısı ve tutarları ile ödeme zamanlarını belirleyen bir ödeme planı yapılır.
- Sorumlulardan ve/veya ilgililerden taksitlerini ödeme planına uygun ve vadesinde düzenli olarak ödeyeceklerine dair “borç senedi ve kefaletname” alınır.
- Sorumlular ve/veya ilgililer, taksitlendirme taleplerine ilişkin yetkili makamın onayı alınıncaya kadar dilekçede belirtilen ilk taksit miktarını hemen, takip eden taksitleri de düzenli olarak, faiziyle birlikte muhasebe birimine ödeyebilir.
- Yetkili makamdaki alınan taksitlendirme onayında kararlaştırılan taksit miktarı ödenen taksit miktarından fazla olduğu takdirde, onayda belirtilen ilk taksit tarihinden itibaren geçen taksit sürelerine ait toplam fark peşin olarak tahsil edilir.
- Taksitlerden birinin, ödeme planına ve “borç senedi ve kefaletname”ye uygun olarak vadesinde ve faiziyle birlikte tamamen ödenmemesi halinde alacağın tamamı muaccel olur.
- Söz konusu alacak, muaccel olduğu tarihten itibaren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanan faizi ile birlikte genel hükümlere göre takip ve tahsil edilir.

14- Kamu zararından doğan alacaklarda faiz

- Kamu zararından doğan alacaklarda ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faizin başlangıç tarihi, **kural olarak zararın oluştuğu tarihtir.**
- Sayıştay ve mahkeme ilâmları ile tespit olunan kamu zararından doğan alacaklarda **faiz başlangıç tarihi, ilâmda faizin başlangıcı hakkında hüküm varsa belirtilen tarih, aksi takdirde karar tarihidir.**
- Sorumlular ve/veya ilgililerce yapılan ödeme tutarının, alacak aslı ile faiz tutarının tamamını karşılamaması halinde ödenen tutar vadesi gelmiş alacak **aslına ve faizine orantılı olarak mahsup edilir.**
- Borç aslına faiz dahil edilerek, tekrar faiz yürütülemez.
- Taksitlendirilen alacaklara, anlaşma tarihindeki faiz oranı uygulanır. Kamu zararının oluştuğu tarihten anlaşma tarihine kadar olan faiz ayrıca hesaplanır. Ödeme planında anapara ile hesaplanan faiz ayrı gösterilir. Taksitlerin ödenmesinde sadece anaparaya anlaşma tarihinden ödeme tarihine kadar geçen süre için faiz hesaplanır.
- Kamu zararından doğan alacaklara uygulanacak faiz konusunda aksine bir hüküm bulunmayan hallerde 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümleri uygulanır.

15- Kamu zararının tespiti ve tahsilinde zamanaşımı

- Kamu zararından doğan alacaklarda zamanaşımı süresi, zamanaşımını kesen ve durduran genel hükümler saklı kalmak kaydıyla, **on yıldır.**
- Zamanaşımı süresi, kamu zararının oluştuğu kabul edilen **tarihi takip eden mali yılın başında işlemeye başlar ve onuncu yılın sonunda biter.**
- Borç aslı zamanaşımına uğramış olan kamu zararından doğan alacakların faizleri de zaman aşımına uğrar.
- Zamanaşımına uğramış olsa dahi sorumlular ve/veya ilgililer tarafından rızaen yapılan ödemeler kabul edilir.

16- Zamanaşımını kesen haller

- Kamu zararından doğan alacaklarda 6098 sayılı Kanunda belirtilen aşağıdaki durumlarda zamanaşımı kesilir:
 - Borçlu borcu ikrar etmişse, özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa ya da rehin vermiş veya kefil göstermişse.
 - Alacaklı, dava veya def'i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa.
- Zamanaşımının kesildiği durumlarda, kesilme tarihinden itibaren yeni zaman aşımı süresi işlemeye başlar. Sorumlunun ve/veya ilgilinin borcunu bir senetle kabullenmesi veya borcun mahkeme kararı ile belirlenmesi halinde de **yeni zamanaşımı süresi on yıldır.**

17- Zamanaşımını durduran haller

- 6098 sayılı Kanunda belirtilen hallerde zamanaşımı durur. Bu durum ortadan kalktığı anda zamanaşımı, kaldığı yerden işlemeye devam eder.
- Aşağıdaki durumlarda zamanaşımı işlemeye başlamaz, başlamışsa durur:
 - Velayet süresince, çocukların ana ve babalarından olan alacakları için.
 - Vesayet süresince, vesayet altında bulunanların vasiden veya vesayet işlemleri sebebiyle Devletten olan alacakları için.
 - Evlilik devam ettiği sürece, eşlerin diğerinden olan alacakları için.
 - Hizmet ilişkisi süresince, ev hizmetlilerinin onları çalıştıranlardan olan alacakları için.
 - Borçlu, alacak üzerinde intifa hakkına sahip olduğu sürece.
 - Alacağı, Türk mahkemelerinde ileri sürme imkânının bulunmadığı sürece.
 - Alacaklı ve borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesinde, birleşmenin ileride geçmişe etkili olarak ortadan kalkması durumunda, bu durumun ortaya çıkmasına kadar geçecek sürece.
- Zamanaşımını durduran sebeplerin ortadan kalktığı günün bitiminde zamanaşımı işlemeye başlar veya durmadan önce başlamış olan işlemlerini sürdürür.

18- Kamu zararından doğan alacakların silinmesi

- Zorunlu veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan, dava ve icra takibine konu olmayan kamu zararından doğan alacaklardan merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilen tutara kadar olanların kayıtlardan çıkarılmasına üst yönetici yetkilidir.
- Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağının anlaşılması nedeniyle, dava ve icra takibine konu olmayan kamu zararına ilişkin alacaklardan merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilen tutara kadar olanların kayıtlardan çıkarılmasına üst yönetici yetkilidir.
- Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerin yukarıda belirtilenler dışında kalan alacaklarının takip ve tahsilinden vazgeçilmesi, 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre, diğer idarelerde ise özel mevzuatlarındaki hükümlere göre gerçekleştirilir.
- Takibe yetkili birimce, alacağın takibinden vazgeçildiğine dair onay muhasebe birimine gönderilerek alacağın muhasebe kayıtlarından çıkarılması sağlanır.
- Alacağın tahsili için açılan davada kamu idaresi aleyhine karar verildiği ve Yargıtay tarafından da onanmak suretiyle hüküm kesinleştiği veya kamu idaresi için bir yarar görülmediğinden temyizden yetkili mercinin onayı alınarak vazgeçildiği hallerde, Yargıtay ilâmı veya temyizden vazgeçme onayı ile buna ilişkin aleyhteki mahkeme kararı, hukuk birimince takibe yetkili birime gönderilir. Bu birimlerce de söz konusu belgelerin onaylı birer örnekleri ilgili muhasebe birimine intikal ettirilerek alacağın kayıtlardan çıkarılması sağlanır.

YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ